

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ОДЕСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ ЕКОНОМІЧНИЙ УНІВЕРСИТЕТ**

Кафедра фінансів

**РЕФЕРАТ
кваліфікаційної роботи
на здобуття освітнього ступеня бакалавра
зі спеціальності 072 «Фінанси, банківська справа та страхування»**

**на тему: «Казначейська система обслуговування місцевих бюджетів
на прикладі Одеської області»**

Виконавець:
Студентка 7 групи ЦЗФН
Крупіна О.О. _____
/підпис/

Науковий керівник:
д.е.н., професор,
Мельник В.М.

/підпис/

Одеса 2025

ЗАГАЛЬНА ХАРАКТЕРИСТИКА РОБОТИ

Актуальність теми. Державна казначейська служба за період становлення та розвитку пройшла довгий трансформаційний шлях, наразі за останні чотири роки були найважчі періоди. В умовах політичної, і, як наслідок, економічної кризи значно підвищується роль інституцій, що здійснюють поточний та подальший контроль динаміки поповнення грошових коштів державного та місцевих бюджетів, їх цільового використання розпорядниками коштів та стану їх результативності. Однією з таких установ, яка входить у склад Міністерства фінансів України, є Державна казначейська служба, що забезпечує здійснення не лише контролю за використанням коштів державного та місцевих бюджетів розпорядниками різних рівнів для вирішення завдань господарської діяльності і реалізації функцій на визначений проміжок часу, а також забезпечує ефективне управління такими коштами, завдяки оперативному фінансуванню витрат цих розпорядників у рамках обмежених бюджетних ресурсів.

Вітчизняні практики та науковці працюють над шляхами та методами найбільш ефективного обслуговування сфери місцевих фінансів із урахування вимог нормативно-правового поля, механізмів регулювання діяльності органів державної влади і суб'єктів господарювання, сучасної фінансової та економічної ситуації. Наукові пошуки у цьому напрямку ведуться такими фахівцями, як О.Булгакова, О. Романенко, Ю.Пасічник, О. Чечуліна, Е.Курганська, Опарін В. М., О. Скрипнюк[13], Л.Беновська[14], Л.Тарангул та іншими.

Існує багато протилежних поглядів щодо сутності її завдань, ролі та місця в державному управлінні, немає одностайної думки щодо відношення до ролі в процесах соціального та суспільного розвитку.

Більшість провідних вчених в свої роботах приділяють увагу на цільове використання коштів, як найбільш ефективний спосіб вдосконалення управління бюджетним процесом на місцевому рівні. Але у світлі нинішніх подій потрібна така організація проходження грошових потоків до місцевого бюджету та подальшого їх розподілу, яка могла б забезпечити технічний кошторисний контроль, а також прозорість бюджетного процесу, насамперед створити систему ефективного та результативного управління бюджетними коштами, звернути увагу на фіскальну самостійність та відповідальність органів місцевого самоврядування.

В роботі досліджено теоретичні засади щодо функціонального забезпечення системи казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами в Україні, сутність фіскальної самостійності та відповідальності органів місцевого самоврядування; структурно-функціональний аналіз чинного механізму казначейського обслуговування на державних рівнях та рівнях обласних управлінь, визначено концептуальні підходи до управління бюджетними видатками за децентралізованою моделлю, розкрито зміст зарубіжного досвіду в цій сфері; проаналізовано організаційний та економічний механізми, а також показники казначейського обслуговування;

виявлено сучасні проблеми системи казначейського обслуговування місцевих бюджетів, обґрунтовано шляхи удосконалення її механізмів та запропоновані інструменти, які можуть підвищити їх ефективність в умовах бюджетної децентралізації.

Мета і завдання дослідження. Метою є удосконалення системи казначейського обслуговування місцевих бюджетів за доходами через науково-теоретичне обґрунтування її оптимізації в умовах бюджетної децентралізації.

Для досягнення цієї мети було визначено такі завдання:

- ☐ визначити роль та функціональне забезпечення Державної казначейської служби України;
- ☐ виконати ретроспективний аналіз розвитку казначейської системи обслуговування бюджетів та нормативного забезпечення її функціонування в Україні;
- ☐ розглянути казначейське обслуговування видатків на місцевому рівні в умовах бюджетної децентралізації;
- ☐ проаналізувати казначейське обслуговування місцевих бюджетів за доходами на прикладі Одеської області;
- ☐ здійснити аналіз казначейського обслуговування місцевих бюджетів Одеської області за видатками;
- ☐ виявити концептуальні підходи до формування та розвитку казначейських систем у зарубіжних країнах

Об'єктом дослідження є система казначейського обслуговування місцевих бюджетів на прикладі Одеської області.

Предмет дослідження: вдосконалення функціонування системи казначейського обслуговування місцевих бюджетів

Методологічною основою роботи виступають праці фахівців у галузях управлінських та економічних наук, а також роботи сучасних вітчизняних вчених-управлінців, у яких висвітлюються питання організації та управління бюджетним процесом та системою казначейського обслуговування. Інформаційною базою дослідження є законодавчо-нормативні акти України, статистичні дані та матеріали Державної казначейської служби, управлінь ДКС в Одеській області.

Мета бакалаврської роботи визначила вибір конкретних методів дослідження. Зокрема, звернення до системного підходу дає змогу розглянути систему казначейського обслуговування місцевих бюджетів як цілісну функціональну структуру. Для дослідження реальних можливостей та практичних результатів використано статистичні методи групування. Застосовано структурно-функціональний метод, здійснено дослідження напрямів, механізмів та специфіки державного регулювання системи казначейського обслуговування видатків місцевих бюджетів, визначено основні недоліки системи, які потребують вдосконалення. Застосовано метод прогнозування, науково обґрунтовано можливий стан системи казначейського обслуговування видатків місцевих бюджетів у майбутньому, а також визначено альтернативні шляхи та умов досягнення такого стану.

Теоретичне та практичне значення одержаних результатів. Одержання результатів полягає в обґрунтуванні теоретичних та методичних засад формування шляхів вдосконалення системи казначейського обслуговування за доходами.

Опис структури роботи. Визначено структуру роботи: вступ, три розділи, які вміщують 6 підрозділів, висновки, літературу та пропозиції. Обсяг роботи складає 90 сторінок, з них 80 - основного тексту.

Робота містить 12 рисунків та 5 таблиць. Зміст роботи викладено у 4 додатках

ОСНОВНИЙ ЗМІСТ РОБОТИ

У першому розділі «ТЕОРЕТИЧНІ ЗАСАДИ ФУНКЦІОНУВАННЯ СИСТЕМИ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ» визначено роль та функціональне забезпечення Державної казначейської служби України; здійснено ретроспективний аналіз розвитку казначейської системи обслуговування бюджетів та нормативного забезпечення її функціонування в Україні; розглянуто казначейське обслуговування видатків на місцевому рівні в умовах бюджетної децентралізації.

У другому розділі «АНАЛІЗ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ НА ПРИКЛАДІ ОДЕСЬКОЇ ОБЛАСТІ» проаналізовано казначейське обслуговування місцевих бюджетів за доходами на прикладі Одеської області; здійснено аналіз казначейського обслуговування місцевих бюджетів Одеської області за видатками

У третьому розділі «ШЛЯХИ ВДОСКОНАЛЕННЯ СИСТЕМИ КАЗНАЧЕЙСЬКОГО ОБСЛУГОВУВАННЯ ВИДАТКІВ МІСЦЕВИХ БЮДЖЕТІВ» виявлено концептуальні підходи до формування та розвитку казначейських систем зарубіжних країн.

ВИСНОВКИ

В результаті проведеного дослідження встановлено, що впровадження казначейської форми обслуговування місцевих бюджетів України покладає велику відповідальність на органи Державної казначейської служби.

Специфіка та особливості структурної побудови та функціонального наповнення базових моделей побудови місцевого самоврядування, що відрізняються різним рівнем централізації владних повноважень та компетенцій, знаходить безпосереднє відображення на формуванні складових та джерел фінансового забезпечення місцевого самоврядування. Найбільш суттєві та помітні відмінності між моделями місцевого самоврядування знаходять прояв у складі та структурі повноважень. В роботі нами було виявлено та згруповано проблеми сфери казначейської служби, які є досить тривалими та викликані наступними факторами:

- неактуальні вимоги щодо кваліфікаційних вимог;
- надмірні та ненормовані пікові навантаження;
- відсутність критеріїв оцінювання навантажень на одного фахівця;
- низький рівень оплати праці, що може бути одним з факторів де мотивації [7];

- періодичні впровадження експериментів та нових технічних програм;
- складність та велика кількість рахунків;
- тенденція до збільшення кількості порушень і сум зобов'язань з виконання місцевих бюджетів;
- недосконалість прийняття нормативних документів, впровадження яких має певні не доопрацювання та потребують управлінських рішень;
- значні обсяги інформації, яка затребується правоохоронним та контролюючим органами.

В результаті дослідження було вирішено поставлені завдання:

- визначено роль та функціональне забезпечення Державної казначейської служби України;
- здійснено ретроспективний аналіз розвитку казначейської системи обслуговування бюджетів та нормативного забезпечення її функціонування в Україні;
- розглянуто казначейське обслуговування видатків на місцевому рівні в умовах бюджетної децентралізації;
- проаналізовано казначейське обслуговування місцевих бюджетів за доходами на прикладі Одеської області;
- здійснено аналіз казначейського обслуговування місцевих бюджетів Одеської області за видатками;
- виявлено концептуальні підходи до формування та розвитку казначейських систем зарубіжних країн

Запровадження казначейської системи виконання бюджету забезпечило: акумулювання державних коштів на ЄКР, ефективність управління державними коштами, контроль, прозорість та цільове використання бюджетних коштів за видатками. Особливістю 2020 року було отримання у 1 кварталі медичної субвенції на суму 970,5 млн. грн, що склало 12% всіх річних надходжень субвенцій з державного бюджету до державних бюджетів Одеської області, що в подальшому спонукало до відповідних змін а також видатки тепер проводяться безпосередньо з державного бюджету Національною службою здоров'я України на рахунки в банківських установах на ім'я медичних закладів, які стали некомерційними установами.

Також через аналіз субвенцій можна простежити які нагальні потреби держави у кожному році потребували фінансування місцевих бюджетів через механізм отримання субвенційних коштів з державного бюджету. Наразі, важливим є акцентувати роботу на обов'язковості впровадження в процес :

- сучасних систем інформаційних технологій;
- спрощення саме процедур перерахування коштів на ТКР\ЄКР;
- розвиток скілів у сучасного фахівця казначейської системи тощо.

Завдяки діяльності казначейської системи, фінансові органи, місцеві адміністрації щоденно отримують достовірну інформацію про надходження в розрізі видів доходів та бюджетів, мають можливість здійснювати аналіз та приймати управлінські рішення.